

Chef in de les

Werken met een digitaal volgsysteem in het bewegingsonderwijs

Micha de Kromme en René Berends

Op De Tjalk in Lelystad oefenen kinderen in eigenaarschap tijdens de lessen bewegingsonderwijs. In die lessen wordt er geëxperimenteerd met een digitaal leerlingvolgsysteem. Leerlingen voeren tijdens de gymlessen geen opdrachten meer uit voor de leraar, maar leren werken aan eigen doelen en hun voorde- ringen houden ze zelf bij.

Stay out of the way

Helen Parkhurst adviseerde leraren: Stay out of the way. Het zijn de leerlingen die moeten leren en dat doen ze zelf. Daarom heten ze ook leerlingen. Eigenaarschap over het eigen leren is daarbij een essentieel. De taak van de leraar is om het paard naar de bron te leiden, met andere woorden leraren helpen kinderen ook in de gymlessen bij het stellen van doelen en het maken van plannen om daaraan te werken.

De opbouw van het curriculum

Eigenaarschap over het eigen leren is alleen mogelijk als de doelen expliciet zijn. Leerlingen moeten weten wat de bedoeling is. Pas dan kunnen ze leren het leerproces te overzien en te plannen, dat moet leiden tot het behalen van de nagestreefde doelen.

In het curriculum bewegingsonderwijs van De Tjalk wordt er gewerkt met een cyclus van periodes voor twee jaar. Elke periode beslaat daarbij vier weken, waarin verschillende activiteiten aangeboden wor-

De evaluatieactiviteiten

Bij het onderdeel spel (lopen & tikken) gaat het in groep 1-2 bijvoorbeeld om de twee eerste niveaus: (1) Loper loopt enigszins weg, (2) Tikker jaagt enigszins op.

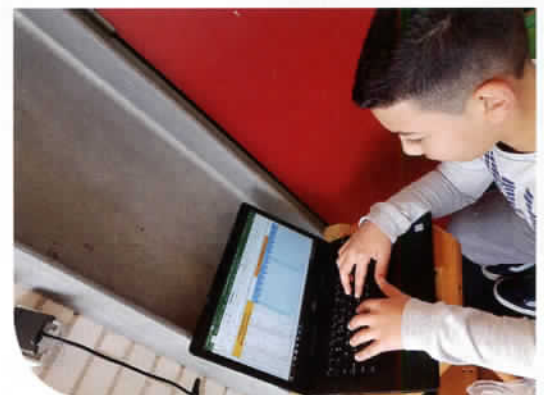
Bij het onderdeel spel kan in groep 5-6 bijvoorbeeld het spel Rawhide geoefend worden op twee niveaus: 5. Reactie loper OK en 6. Samenwerking tikker OK.

Met spelleider. Alle beelden: Micha de Kromme

Spelleider groep 8 observeert op twee niveaus: t.w. enigszins weglopen vd tikker en enigszins achterlopers aanlopen.

Spelleider groep 8 noteert niveaus in lvs.

Micha de Kromme is docent bewegingsonderwijs op daltonschool De Tjalk in Lelystad en lid van de vakgroep Bewegingsonderwijs Lelystad.

den: steractiviteiten, thema-activiteiten, optionele activiteiten en evaluatieactiviteiten. Het bewegportfolio heeft betrekking op de evaluatieactiviteiten.

Het experiment met het bewegportfolio gaat over de evaluatieactiviteiten. Per periode staat er een evaluatieactiviteit centraal. In totaal zijn er per jaar tien evaluatieactiviteiten. En per activiteit zijn er voor de groepen 1 tot en met 8 tien niveaus onderscheiden. De evaluatieactiviteiten betreffen de hoofdonderdelen: spel, turnen en atletiek.

Voor elke activiteit zijn er voor elk niveau leskaarten ontwikkeld. In elke les kunnen kinderen zo op een eigen niveau aan een doel werken. Voor de lessen zijn er een lesplanning en evaluatiekaarten. De leskaarten hangen in de gymzaal op een bord aan de muur. Kinderen hebben zicht op wat ze bijvoorbeeld moeten laten zien om niveau 6 te halen.

Het digitale volgsysteem

In het digitale volgsysteem houden kinderen zelf bij op welk niveau ze de activiteit beheersen. Niet iedereen hoeft daarbij voor elke activiteit niveau 10 te behalen. Kinderen weten wel precies waar ze zitten en noteren vanaf groep 5-6 zelf hun vorderingen. Ze weten dus ook wat de zone van hun naaste ontwikkeling op de betreffende activiteit is en kunnen voor een volgende les daarvoor een doel stellen.

Na afloop van een les is er een kort nagesprek. Dan vertellen de spelers aan elkaar wat ze hebben gezien en goed vonden. De insteek bij deze gesprekjes is altijd positief. We spreken waardering uit en geven complimenten ten aanzien van deelname, gedrag en niveaus.

Mentoraat

Kinderen in de hoogste groepen worden ook ingezet bij de evaluatieactiviteiten in de lagere groepen. Ze leren zelfs lessen te geven. Zo kan een leerling van groep 8 spelleider zijn in een les met leerlingen uit groep 1 en 2. Hij geeft dan de instructie en begeleidende tips. Hij houdt overzicht en observeert zijn groepje tijdens het spel. Hij leert ieders inzet en de kwaliteit van het spel te interpreteren en vult ook de gegevens in het volgsysteem in. De spelleider leert zo met en tegen jonge kinderen te praten, de juiste vragen te stellen en om zijn groepje leerlingen te observeren en hun inbreng en niveaus bij het spel in het portfolio in te vullen.

Video en het noteren in het volgsysteem

Om het eigen niveau goed in te kunnen schatten, wordt er in de lessen gebruik gemaakt van video. Beelden kunnen vertraagd teruggekeken worden, zodat kinderen niveaus goed in kunnen schatten. Essentieel hierbij is dat kinderen niet elkaar beoordelen. Ten aanzien van de meeste evaluatieactiviteiten zijn de niveaus absoluut, voor spel ligt dat anders, spel is dynamischer. Daarom is het noteren daar vaak ook een kwestie van interpretatie.

Twee spelers passen hun niveau aan in het leerlingvolgsysteem.

De grondgedachte bij het noteren van het niveau is dat een niveau gehaald is als de leerling het regelmatig heeft laten zien. Het niveau is nog niet gehaald als de leerling het nog niet of slechts een enkele keer heeft laten zien. Iedereen maakt zo zijn eigen stapjes. We vinden het belangrijk dat kinderen juist daar naar leren kijken! Niet alle leerlingen noteren een volgend niveau. Er zijn vier lessen beschikbaar en meestal lukt het wel om in vergelijking met een vorig schooljaar een stapje te maken.

Al met al kost het noteren van de vorderingen op de activiteiten ongeveer drie tot vijf minuten van de les. We evalueren de lessen ook altijd, waarbij kinderen standaard elkaar complimenten geven. Zo wordt het idee van opstokers uit de Vreedzame School-aanpak ook in de gymles toegepast.

De vorderingen die de kinderen bijhouden in het volgsysteem worden ook gebruikt voor het rapport. De werkwijze om kinderen meer chef te maken over hun eigen vorderingen bij de evaluatieactiviteiten in de gymles vraagt wel aandacht voor een aantal voorwaarden. Zo moeten kinderen met respect omgaan met elkaar. Er moet ook aandacht zijn voor het aanleren van de verschillende rollen, die in de lessen nodig zijn, maar ook daarbuiten gebruikt kunnen worden, zoals een spelleider en notulist zijn. Verder is het uiteraard nodig om de materialen goed op orde te hebben: de leskaarten, de gymtoestellen, de digitale middelen. Kinderen moeten in het begin ook begeleid worden bij het invullen van het bewegportfolio.